

ДО ПРОБЛЕМИ КРЕАТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Саух Ірина Василівна,

д.е.н., професор

Ковпака Анастасія Анатоліївна,

асистент

кафедра економіки, менеджменту,

маркетингу та готельно-ресторанної справи,

Житомирський державний університет, Україна

Вступ. В останні роки вітчизняна педагогічна наука демонструє зростання інтересу до питань творчого мислення, креативності управлінської діяльності в закладах освіти. Удосконалення управління освітньою сферою набуває особливої ваги з огляду на те, що саме через освіту можна не лише сформувати міцне громадянське суспільство, а й запровадити нові моделі державного управління у політиці, економіці та соціальній сфері.

Мета роботи. З огляду на системність заходів у реформуванні української освіти проблема креативності в управлінні освітніми установами постає особливо актуальною. В цьому ж аспекті відзначимо, що на сучасному етапі розвитку української освіти в контексті усіх надскладних завдань особливо гострою постає потреба у креативному керівникові, основною метою діяльності якого є спрямованість на розвиток очолюваного ним закладу. Сьогодні значно зросли вимоги до таких якостей особистості керівника, зокрема, відкритість новому досвіду, вміння знаходити рішення у нестандартних ситуаціях, творче ставлення до дійсності тощо. Тобто йдеться про формування професійної креативності керівника, проте механізми її формування, динаміка становлення не досліджені повною мірою, критерії оцінки ефективності креативності управлінського процесу остаточно не розроблені. Недостатньо розробленим є також й діагностичний комплекс з оцінки творчого потенціалу керівного персоналу закладу освіти, без якого говорити про компетентність у цій сфері немає підстав.

Креативність у структурі професійної компетентності управлінця свідчить про творчі досягнення керівника на різних етапах його професійної діяльності, і трактувати її слід як здатність до створення нових професійних продуктів та високих результатів діяльності за рахунок реалізації креативних здібностей особистості. Характеристиками креативного продукту управлінської діяльності керівника навчального закладу є нестандартність, новизна, корисність прийнятих рішень, а також в цілому продуктивність управління, що виражається в оптимальній організації роботи установи з урахуванням мінімізації витрат.

В той же час проявляється принципове протиріччя між наявною системою професійної підготовки керівних кадрів в освіті, яка орієнтується переважно на формування спеціальних знань, алгоритмів рішень, відпрацьованих технологій тощо, та необхідністю розробки освітньо-управлінських алгоритмів, що забезпечують становлення та реалізацію готовності керівника до професійної управлінської креативної діяльності, прийняття науково обґрунтованих рішень у ситуаціях підвищеної невизначеності та відповідальності, тобто, всіх основних елементів компетентності щодо власної професійної творчості. Всі ці аспекти, потрібні в сучасній педагогічній діяльності, з особливою гостротою виявляють актуальність проведення досліджень, присвячених розвитку професіоналізму та професійної креативності у структурі компетентності керівника, розробки різних поведінкових моделей досягнення реалізації стратегій розвитку.

Актуальність креативності управлінця також визначається, з одного боку, теоретичною неоднозначністю та розмитістю понятійного апарату з досліджуваної проблематики, з іншого - відсутністю логічно обґрунтованої та завершеної концептуальної моделі професійної креативності керівника закладу освіти, а також нерозробленістю механізмів функціонування та засобів формування даної професійно-психологічної якості. Відтак, в управлінському освітньому процесі особливої уваги набуває креативна компетентність, під якою маємо розуміти здатність до створення нових професійних продуктів та

високих результатів управлінської діяльності за рахунок реалізації творчих здібностей особистості. Проблема креативності управлінської діяльності керівника навчального закладу практично не вивчена. І хоча більшість фахівців у галузі педагогічної діяльності вказують на творчість як сутність педагогічної діяльності, креативність в управлінні закладами освіти є проблемою, недостатньо дослідженою ні на теоретичному, ні на практичному рівні. Тим паче, коли йдеться про структуру та якісні характеристики креативної компетентності керівника закладу освіти як системи змін, як і раніше, залишається дискусійним.

Результати. Наше дослідження засвідчує наступне. Нині існує нагальна потреба у фахівцях-управлінцях, здатних: (1) швидко адаптувати колектив навчального закладу до змін та збурень зовнішнього й внутрішнього середовища; (2) працювати в команді; (3) генерувати та приймати нешаблонні управлінські рішення; (4) робити вибір; (5) проявляти ініціативу; (6) самостійно орієнтуватися в стрімкому потоці необхідної інформації; (7) критично мислити, долаючи інертність та стандарти; (8) формулювати та захищати власну точку зору; (9) розробляти та науково обґрунтовувати нові технології управлінської діяльності; (10) продукувати неординарні оригінальні ідеї, які породжують нове, раніше невідоме, та доводити їх до конкретного практичного результату; (11) ризикувати у розв'язанні складних завдань з невідомими наслідками та прогнозами; (12) вирішувати проблеми шляхом аналізу та синтезу наявної інформації; (13) виявляти толерантність в умовах невизначеності та готовність протистояти думці оточуючих; (14) ефективно використовувати обмежені ресурси тощо. Вочевидь, що результативність управлінської діяльності обумовлена не володінням раз і назавжди отриманою спеціальною інформацією, а, в першу чергу, креативними підходами та вмінням орієнтуватися в інформаційних потоках, застосовувати нестандартні шляхи вирішення проблем, творчо використовувати знання або інші ресурси для досягнення поставленої в освітньому процесі мети.

Висновки. Отже, перед освітою постають нові й особливо важливі завдання, одним з яких є ефективність безпосередньо управління закладом освіти, що сприяє в кінцевому рахунку реалізації головної мети освітнього процесу, а саме - повноцінному розвитку особистості, її творчих устремлінь, адаптації людини до соціально-економічної ситуації, що динамічно змінюється. Для того, щоб досягти цієї мети, принаймі необхідно, щоб керівник володів усіма вищезгаданими характеристиками творчої особистості. У зв'язку з цим як прикладне завдання для педагогічної науки постає питання про формування творчих здібностей в управлінській діяльності, креативної компетентності керівника закладу освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Саух І.В. Проблеми розвитку креативного менеджменту та креативної освіти в сучасних умовах// Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – Київ: Вид-во ПВНЗ «Київський інститут бізнесу та технологій». – № 2 (40). 2019. – С. 81-85.

2. Saukh I.V. The creative education within the educational process changes// Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio J – Люблин. – 2019. – Vol. 32, № 2. – P.23-32.

3. Саух П.Ю., Саух І.В. Критичне мислення як особливий феномен сучасної системи компетенцій// World science: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2021. Pp. 494-498. URL <https://sci-conf.com.ua/x-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-world-science-problems-prospects-and-innovations-16-18-iyunya-2021-goda-toronto-kanada-arhiv/>.